

Κονστροκτιβισμός (Constructivism)

Jean Piaget

Κύριες κατευθύνσεις στην εξελικτική (Αναπτυξιακή) ψυχολογία

- 1. Γενετική - Γνωστική (Nativism) - Chomsky
- 2. Συμπεριφοριστική (Behaviourism) - Pavlov, Skinner
- 3. Ψυχαναλυτική (Psychodynamic) – Freud, Adler, Erikson
- 4. Κονστρουκτιβισμός (Constructivism) - Piaget

Περίοδοι ανάπτυξης της σκέψης σύμφωνα με τη θεωρία του Jean Piaget

Περίοδος Ανάπτυξης	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ
1. Αισθησιοκινητική (από τη γέννηση έως 2 ετών)	Διαφοροποιεί τον εαυτό του από τους άλλους. Αναγνωρίζει τον εαυτό του ως δράστη της ενέργειας και αρχίζει να ενεργεί σκόπιμα. Για παράδειγμα, σπρώχνει ένα σύρμα για να θέσει σε κίνηση ένα αντικείμενο που μπορεί να κινηθεί ή κουνάει μια κουδουνίστρα για να κάνει θόρυβο. Επιτυγχάνει τη <u>μονιμότητα</u> του αντικειμένου: Αντιλαμβάνεται ότι τα πράγματα συνεχίζουν να υπάρχουν ακόμα και όταν δεν είναι παρόντα.
2. Προενοριολογική (2 έως 7 ετών)	Μαθαίνει να χρησιμοποιεί τη γλώσσα και να αναπαριστά αντικείμενα με εικόνες και λέξεις. Η σκέψη του είναι ακόμα εγωκεντρική : έχει δυσκολία να λάβει υπόψη του τη γνώμη των άλλων. Κατηγοριοποιεί τα αντικείμενα με βάση <u>μόνο</u> ένα χαρακτηριστικό: Π.χ, βάζει στην ίδια ομάδα όλους τους κόκκινους κύβους ανεξάρτητα από το σχήμα ή όλους τους τετράγωνους κύβους ανεξάρτητα από το χρώμα.
3. Συγκεκριμένων λογικών ενεργειών (7 έως 12 ετών)	Μπορεί να σκέφτεται λογικά για τα αντικείμενα και τα γεγονότα. Κατηγοριοποιεί τα αντικείμενα με βάση περισσότερα του ενός χαρακτηριστικά και μπορεί να τα σειροθετεί με βάση μόνο μια διάσταση όπως π.χ. το μέγεθος.
4. Τυπικών λογικών ενεργειών (12 ετών και άνω)	Μπορεί να σκέφτεται λογικά για αφηρημένες έννοιες και να ελέγχει τις υποθέσεις συστηματικά. Αρχίζει να ενδιαφέρεται για υποθετικά, μελλοντικά και ιδεολογικά προβλήματα.

Εγωκεντρισμός

A: Έχεις αδελφό;

B: Ναι, έχω.

A: Πως τον λένε;

B: Γιώργο

A: Ο Γιώργος έχει αδελφό;

B: Όχι, δεν έχει αδελφό. Εγώ έχω.

Erik Erikson (1902-1994)

- Κάποιοι από τους μαθητές του Freud άρχισαν να τροποποιούν κάποιες από τις ιδέες του και έγιναν σημαντικοί θεωρητικοί αυτοί οι ίδιοι.
- Ο Erikson είναι πιο γνωστός για:
 - α) τα στάδια ψυχοκοινωνικής ανάπτυξης (8) που διατύπωσε, και πιο συγκεκριμένα για
 - β) την κρίση ταυτότητας
- Ο Erikson διαπιστώνει ότι οι άνθρωποι, σε κάθε στάδιο, βιώνουν μια **σύγκρουση** που αποτελεί μια κρίσιμη καμπή στην ανάπτυξή του (ψυχολογική κρίση).

Πρώτο Ψυχοκοινωνικό Στάδιο – Εμπιστοσύνη εναντίον Δυσπιστίας.

- Μεταξύ της γέννησης και του πρώτου έτους και είναι το πιο θεμελιώδες στάδιο στη ζωή.
- Επειδή ένα βρέφος είναι ολοκληρωτικά εξαρτημένο, η ανάπτυξη της εμπιστοσύνης βασίζεται στην αξιοπιστία και την ποιότητα της φροντίδας του παιδιού.
- Αν ένα παιδί αναπτύσσει με επιτυχία την εμπιστοσύνη, θα αισθάνονται ασφαλές στον κόσμο. Φροντιστές που είναι ασυνεπείς, συναισθηματικά μη διαθέσιμοι ή να απορριπτικοί συμβάλλουν στη δημιουργία συναισθημάτων δυσπιστίας στα παιδιά που φροντίζουν. Αποτυχία στο να αναπτύξουν εμπιστοσύνη θα έχει ως αποτέλεσμα το φόβο και την πεποίθηση ότι ο κόσμος είναι ασυνεπής και απρόβλεπτος.

Δεύτερο Ψυχοκοινωνικό Στάδιο – Η Αυτονομία εναντίον της Ντροπής και της Αμφιβολίας.

- Αφορά την πρόωρη παιδική ηλικία.
- Όπως και ο Φρόιντ, ο Erikson πιστεύει ότι η κατάρτιση στην τουαλέτα είναι ένα ζωτικό τμήμα της διαδικασίας αυτής. Ωστόσο, το σκεπτικό του Erikson είναι εντελώς διαφορετικό. Ο Erikson πιστεύει ότι η μάθηση του έλεγχου των λειτουργιών του σώματος οδηγεί σε μια αίσθηση ελέγχου και ανεξαρτησίας.
- Το παιδί αποκτά μεγαλύτερο έλεγχο στις επιλογές των τροφών, στις προτιμήσεις των παιχνιδιών και στις επιλογές των ρούχων του.
- Τα παιδιά που ολοκληρώνουν επιτυχώς αυτό το στάδιο αισθάνονται ασφάλεια και αυτοπεποίθηση, ενώ εκείνα που δεν το ολοκληρώνουν μια αίσθηση ανεπάρκειας και αυτοαμφισβήτησης.

Τρίτο Ψυχοκοινωνικό Στάδιο – Η Πρωτοβουλία εναντίον της Ενοχής.

- Κατά τη διάρκεια της προσχολικής ηλικίας, τα παιδιά αρχίζουν να επιβεβαιώνουν την ισχύ και τον έλεγχο τους στον κόσμο κατευθύνοντας το παιχνίδι και άλλες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις.
- Τα παιδιά που επιτυγχάνουν αυτό το στάδιο αισθάνονται ικανά και μπορούν να οδηγήσουν άλλους. Εκείνα που δεν μπορούν να αποκτήσουν αυτές οι ικανότητες παραμένουν με αίσθημα ενοχής, αυτο-αμφιβολίας και έλλειψη πρωτοβουλίας.

Τέταρτο Ψυχοκοινωνικό Στάδιο – Η Εργατικότητα εναντίον της Μειονεξίας.

- Αυτό το στάδιο καλύπτει τα πρώτα χρόνια του σχολείου, από τα 5 έως τα 11 χρόνια περίπου.
- Μέσω των κοινωνικών αλληλεπιδράσεων, τα παιδιά αρχίζουν να αναπτύσσουν ένα αίσθημα υπερηφάνειας για τα επιτεύγματα και τις ικανότητές τους.
- Τα παιδιά που ενθαρρύνονται και συγχαίρονται από τους γονείς και τους δασκάλους τους αναπτύσσουν μια αίσθηση επάρκειας και πίστης στις δεξιότητές τους. Όσα παιδιά λαμβάνουν ελάχιστη ή καμία ενθάρρυνση από τους γονείς και τους δασκάλους τους ή τους φίλους τους θα αμφιβάλλουν για την ικανότητά τους να τα καταφέρνουν.

Πέμπτο Ψυχοκοινωνικό Στάδιο – Η Ταυτότητα εναντίον της Σύγχυσης

- Κατά τη διάρκεια της εφηβείας, τα παιδιά εξερευνούν την ανεξαρτησία τους και αναπτύσσουν μια αίσθηση του εαυτού.
- Όσοι λαμβάνουν κατάλληλη ενθάρρυνση και ενίσχυση μέσω προσωπικής εξερεύνησης θα βγουν από αυτό το στάδιο με μια ισχυρή αίσθηση του εαυτού και μια αίσθηση ανεξαρτησίας και ελέγχου. Εκείνοι που παραμένουν αβέβαιοι για τις πεποιθήσεις και τις επιθυμίες τους θα νιώθουν ανασφάλεια και σύγχυση σχετικά με τους ίδιους και για το μέλλον τους.

Έκτο Ψυχοκοινωνικό Στάδιο – Η Οικειότητα κατά της Απομόνωσης

- Αυτό το στάδιο καλύπτει την περίοδο της πρόωρης ενηλικίωσης, όταν οι άνθρωποι εξερευνούν τις προσωπικές σχέσεις τους.
- Ο Erikson πιστεύει ότι είναι απαραίτητο τα άτομα να αναπτύσσουν στενές, δεσμευτικές σχέσεις με άλλα άτομα. Όσοι τα καταφέρνουν σε αυτό το στάδιο αναπτύσσουν σχέσεις που είναι δεσμευτικές και ασφαλείς.
- Κάθε βήμα βασίζεται στις γνώσεις που αποκτήθηκαν στα προηγούμενα βήματα. Ο Erikson πιστεύει ότι η ισχυρή αίσθηση προσωπικής ταυτότητας είναι σημαντική προϋπόθεση για να αναπτύξουμε σχέσεις οικειότητας.
- Μελέτες έδειξαν ότι εκείνοι που έχουν κακή αίσθηση της προσωπικής ταυτότητας τείνουν να έχουν λιγότερο δεσμευτικές σχέσεις και είναι πιο πιθανό να υποφέρουν από συναισθηματική απομόνωση, μοναξιά και κατάθλιψη.

Έβδομο Ψυχοκοινωνικό Στάδιο – Η Παραγωγικότητα κατά της Απραξίας.

- Κατά τη διάρκεια της ενηλικίωσης, συνεχίζουμε να οικοδομούμε τη ζωή μας, εστιάζοντας στη σταδιοδρομία μας και στην οικογένεια μας.
- Όσοι επιτυγχάνουν σε αυτήν τη φάση αισθάνονται ότι συμβάλλουν στον κόσμο όντας ενεργοί στο σπίτι τους και στην κοινότητα. Εκείνοι που αποτυγχάνουν να επιτύχουν αυτή ικανότητα αισθάνονται αντιπαραγωγικοί και αμέτοχοι στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

Όγδοο Ψυχοκοινωνικό Στάδιο – Η Ολοκλήρωση του Εγώ κατά της Απελπισίας.

- Αυτό το στάδιο αφορά τη γηραιά ηλικία και εστιάζει στην ανασκόπηση της ζωής.
- Όσοι αποτυγχάνουν σε αυτό το στάδιο αισθάνονται ότι ο κύκλος της ζωής τους πήγε στραβά και αντιμετωπίζουν πολλές ενοχές. Το άτομο μένει με συναισθήματα πικρίας και απελπισίας.
- Αυτοί που αισθανόμαστε υπερήφανοι για τα επιτεύγματα τους αισθάνονται μια αίσθηση ακεραιότητας. Επιτυχημένη ολοκλήρωση αυτού του σταδίου σημαίνει ότι κοιτάζουμε πίσω με λιγοστές ενοχές και ένα γενικό αίσθημα ικανοποίησης. Τα άτομα αυτά επιτυγχάνουν σοφία, ακόμη και όταν αντιμετωπίζουν το θάνατο.

Η κρίση ταυτότητας

- Ο Erikson θεώρησε ότι ήταν μία από τις σημαντικότερες συγκρούσεις που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι στην ανάπτυξη.
- Σύμφωνα με τον Erikson, η κρίση ταυτότητας είναι μια περίοδος εντατικής ανάλυσης και εξερεύνησης των διαφορετικών τρόπων να κοιτάξεις τον εαυτό σου.
- Περιγράφει την ταυτότητα ως "υποκειμενική αίσθηση".